

Posudek na diplomovou práci

Název práce:	Bezpečnost na internetu: pomůcka pro výuku dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí
Studijní obor:	Informační studia a knihovnictví
Autor práce:	Bc. Lucie Bauerová
Vedoucí práce:	Mgr. Vít Šisler, Ph.D.
Oponent:	PhDr. Pavla Kovářová

Předkládaná práce je hodnocena z hledisek:

Kritéria hodnocení:	Hodnocení					
	A - výborně			F - nevyhovující		
Metodologie a věcné zpracování tématu	A	B	C	D	E	F
Přínos a novost práce	A	B	C	D	E	F
Úroveň práce s literaturou a citování	A	B	C	D	E	F
Slohové zpracování	A	B	C	D	E	F
Gramatika textu	A	B	C	D	E	F

Připomínky

Práci považuji za poměrně zdařilou, co mi ale podstatněji chybělo bylo propojení témat a dostatečné vysvětlení omezení problematiky, ať už se jednalo o cílovou skupinu v praktické části, problémy na internetu, výběr jmenovaných iniciativ v kap. 2.4 nebo výběr výzkumných šetření pro podložení problematiky. Častěji jsem měla dojem, že omezení jsou dána spíše tím, co zná autorka ze své praxe v oblasti řešené problematiky než z objektivních důvodů pro zpracování odborné práce. Slabší byla také jazyková a typografická stránka práce, výsledné hodnocení ale vychází především z nedostatků v odborném obsahu práce. Dále uvádím připomínky k dílčím problémům v práci.

V teoretické části práce značně postrádám spojení obou řešených oblastí, tj. co je specifické pro sociálně znevýhodněné děti v prostředí bezpečnosti na internetu. Zejména výzkumy v tomto směru nejsou vůbec zmiňovány.

V odborném textu by se neměly vyskytovat nepodložená tvrzení, bohužel v předložené práci tomu tak je, např. že nejčastější způsob získání osobních údajů je luring (viz str. 10), nejčastější (v jakém smyslu není z práce jasné) nebezpečný obsah jmenovaný na str. 11. Za nepodložená lze označit také tvrzení „odborníků na bezpečnost (bez jednoznačné identifikace původu informace) na str. 17. Diskutabilní jsou také některé předpoklady, a to svou obecností, např. k nezákonnosti vystavovat dítě jakémukoli obsahu obsahujícímu násilí (jsou to i dětské bitky?).

Na str. 12 jsou informace o násilí a extremismu podány velmi odlišné proti předchozím, a to jak obsahem, tak i v odbornosti zdroje. Je zde vysvětlena základní podstata problémů (mírně zjednodušeně, ale správně a jasně, pojetí odpovídá cíli práce), která mi u předchozích internetových problémů chyběla, proti nim zde však chybí kvantifikace výzkumy, které samozřejmě existují. Zdroje informací jsou pak určeny nejširší (ne odborné) veřejnosti, čemuž odpovídá i obsah zdrojů. Bylo by proto vhodné vycházet z odlišných materiálů, ve srovnání k předchozím tématům stejného typu (např. práce Hannah Arendtové o banalizaci zla nebo odborné texty k psychologii dítěte).

Jak již bylo zmíněno, některé problémy bezpečnosti dětí na internetu nejsou řešeny, ale i u popisovaných problémů se občas vyskytuje jen jedna stránka problematiky, jiná chybí. Patrně je

to u kybergroomingu, kde není ani zmínka o problémech někdy označovaných jako Child Darling (VANÍČKOVÁ, Eva. Dětská prostituce. 2., doplněné a aktualizované vydání. Grada Publishing a.s., 2007. ISBN 8024722186. s. 47-48).

Práce by podle názvu měla zohledňovat bezpečnost na internetu pro sociálně znevýhodněné děti. Ovšem celou problematiku omezuje na některé problémy, jejichž výběr není zcela jasný, podobně jako zařazení do podkapitol. Nejlépe patrné je to na krádeži identity, která je zařazena na několika místech v teoretické části, vč. kyberšikany, bez propojení informací. Jiným příkladem může být sexting, který navzdory zařazení kapitoly není možné omezovat za projev násilí a nenávisti, to je spojeno s problémem jen v některých případech, ne typicky.

Místy vidím jako problém neoprávněné zjednodušování:

- V kap. 2.4 jsou jmenovány dvě linky bezpečí pro řešení problémů na internetu, jejich fungování ale není tak jednoduché, jak je popisováno (rušení čísel, náročná vyhledatelnost, jiné typy kontaktů než přes telefon).
- Seznam se bezpečně není jen vzdělávací film, resp. dva filmy.
- RVP je naprosto nesmyslně přiřazeno k iniciativám v oblasti bezpečného internetu, mnohem logičtěji by patřil k informacím o přístupu státního sektoru.

V případě křížových odkazů v práci ne vždy sedí odkazy, např. poslední odst. kap. 3.2 se odkazuje na kap. 3.2 s jiným názvem.

Co se týká výzkumného pokrytí práce, považuji za diskutabilní, zda je zúčastněné pozorování nejvhodnější metodou k potvrzování uvedených hypotéz. Kvantifikace, která je jejich součástí, je mírně zavádějící vzhledem k tomu, že výzkumný nástroj k nim nedává jednoznačné odpovědi, je nutné určité zjednodušení, se kterým se autorka musí vypořádávat, např. tím, že všechny mapované osobní informace považuje za rovnocenně problematické poskytnout. Kvantifikace na procentuální hodnoty v případě pěti subjektů se mi také nezdá vhodná.

Problematická je podle mého názoru od počátku hypotéza č. 7, a to s ohledem na cíl výzkumu. Rozhodně není vždy nutné kontaktovat linku bezpečí. Logičtější by bylo směřování informace o problému na dospělého, ideálně rodiče, a to buď s asistencí linky bezpečí nebo i bez ní.

Značně postrádám kvalitní popis cílové skupiny výukové pomůcky a podmínek realizace workshopu, např. věk dětí (klíčový třeba ve druhém scénáři při registraci na SNS), délka akce (uvedena v příloze, ale je diskutabilní, protože aktivity se i jediné realizaci návrhu zdaleka nestihly), pro kolik dětí (když třeba komunikují při simulaci s groomerem přes jeden počítač). V oblasti podmínek workshopu je možné zmínit chybějící informaci na příkladu filmu Seznam se bezpečně – bez pomůcek k puštění. Jmenovaný problém s časovým nedostatkem není v práci nijak reflektován, např. v úpravě výukové pomůcky – je doporučena ve formě, která se vlastně v tomto bodě neosvědčila. Mj. to mělo vliv, že nebylo možné vyhodnotit jednu z hypotéz, je tedy otázkou, do jaké míry byly vhodně stanoveny s ohledem na realizaci výzkumu.

Interpretace zjištění z pozorování mi přijde často nedostatečná. Není např. vůbec rozebrán zajímavý rozdíl u údajů v profilech a v simulaci (scénář č. 2) – vyvstává pak otázka ohledně smyslu simulace, když je její průběh natolik odlišný od reality. Touto otázkou se ale autorka vůbec nezabývá. V případě scénáře č. 3 by bylo vhodné porovnat výsledky se zjištěními v projektu EU Kids online k strategiím vyrovnání se s podobnými zprávami, která ale autorka v diplomové práci vůbec neuvádí, omezuje se jen na obecná zjištění šetření, např. k frekvenci užívání internetu, místo aby se zaměřila na komparaci výsledků, které mají blízko k jejím vlastním zjištěním. Nejedná se jen o tuto oblast, podobně je tomu např. u sdílení hesel mezi známými atd.

Z obsahu není jasné, co je v příloze I, je také diskutabilní její označování za metodiku. Jedná se vlastně jen o cca stránku úvodu k jejímu obsahu, kde jsou velmi stručně a nedostatečně popsány možnosti využití v praxi a dále je duplicitně uveden obsah simulací, který byl již součástí kapitoly 4.3. Informace, které mi chybí, jsou uvedeny již výše (měly by být součástí popisu workshopu). Věk dětí, který je v metodice uveden, nepovažuji za příliš vhodný. Autorka uvádí, že podle ní je vhodné nasadit popsaný workshop u dětí na prvním i druhém stupni. S tím naprosto

nesouhlasím, protože děti se během těchto 9 let velmi mění, mají jiné potřeby, znalosti i reakce na výukové přístupy. To vše je nutné zohledňovat při plánování vzdělávací aktivity, není možné plošné nasazení jednoho přístupu.

K práci s literaturou mám také připomínky, chybí mi více odborných textů, především zahraničních, které bych u tohoto tématu čekala. Již zmíněný byl komentář k práci s osvětovými materiály v teoretické části, ty nejsou určeny pro odbornou práci, ale pro osvětu nejširší veřejnosti. Za vhodný zdroj nepovažuji rozhodně Wikipedii (především vlivem snadnosti a rychlosti změn, kdy pak je velmi náročné dohledávat důvěryhodnost autora, ale také podobu informací, které byly reálně použity), zejména u témat, která jsou dostatečně řešena v odborných materiálech, např. základní vymezení pojmu Product Placement.

Náměty do diskuse při obhajobě práce:

V práci považuji za nedostatečně vysvětlené, jaký vliv má omezení cílové skupiny v praktické části pro zobecňování na celou skupinu sociálně znevýhodněných dětí. Nejsou specifika dětí zahrnutých do testování výukové pomůcky natolik zvláštní, že omezují použití výukové pomůcky v jiných prostředích, kde se nacházejí sociálně vyloučené děti?

Vyjádření a návrh klasifikace:

Vzhledem k výše uvedeným připomímkám, ale také přínosu práce pro praxi a řešení zajímavého, důležitého a nepokrytého tématu navrhuji hodnocení velmi dobře (2).

Datum:

Podpis